

Kirándulás

Deák Ferenc

Július 24-én, csütörtökön reggel kissé későn ébredtem. Fél nyolc volt már, tehát reggelizésre nem nagyon volt időm. Magamra kaptam könnyű nyári öltönyöm és munkahelyem, az Alpes turistaszervíz felé vettem az utat. Egyre törtem a fejem, mit is mondjak a főnökömnek, hogyan magyarázkodjam ki. Sőt, titkon attól is féltem, hogy talpamra kötik az útilaput. Sok a magamfajta kis turista- és idegenvezető, én meg már ötödször késtem ebben a hónapban. Magam sem tudom, mi van ve'ém. Azelőtt sohasem volt szükségem ébresztőórára. Még a sötét téli reggeleken is pontosan ébredtem. Mostanában valami különös fáradtság vesz rajtam erőt. A főnököm pedig nagyon pedáns ember. Egy csöppnyi lámpalázzal nyitottam be hozzá.

— Jóreggelt... — dadogtam remegő hangon. A főnök háttal állt az ajtónak. Mikor benyitottam, lustán hátrasandított s közömbösen mormogta maga elé a nevemet.

— Ah... Bokár... — Valami iratokat nézegetett, rendezgetett. — Üljön le, mindjárt befejezem ezt a kis ügyet..

Nem volt mindegy. Gondoltam: most a'aposan leszid.

— Hol mulatott az éjjel, kedves Bokár úr? — fordult felém kis idő múlva a főnök és röpké mosollyal cigarettára gyújtott.

— Nem... nem voltam sehol. Magam sem tudom, hogy aludtam így el.

— Ugyan, talán csak nem bántja a lelkiismeret... — nevetett nagy hangon a főnök. Nem tudtam mire vélni ezt a különös közvetlenséget.

— Tudja, kellemetlen dolog az, ha az ember késik... — jegyeztem meg nagysokára.

— Kedves Bokár kolléga, valószínűleg még nem reggelizett... Megkérném hát egy szívességre: kísérjen el a színészklubba. Olyan szép idő van ma, miért ne immánk meg egy pohárka konyakot? Különben is, szeretnék magával közölni valamit.

Ez aztán végleg megzavart. Főnököm ugyanis emberem'ékezet óta nem hívott egyetlenegy hivatalnokot sem, még kevésbé magamfajta kis alkalmazottat a színészklubba, se máshová, konyakozni. Nagyon természetes, hogy nem utasítottam vissza a meghívást. Nyolc óra lehetett, amikor hátratett kezekkel végigballagunk a langyos délelőtti fényben fürdő kedves utcán. Olyan ötszáz méternyire volt a színészklub. Sohasem jártam itt és fogalmam se volt róla,

hogy főnököm ide jár konyakozni. Alacsony, korszerűen berendezett helyiség volt, olyan kisebbfajta bár.

Felültünk a bárpult melletti magas székekre. Főnököm rendelt két dupla orient-konyakot. Csak úgy ragyogott a boldogságtól. Előbb elmesélt néhány sikam'ós viccet, aztán még két dupla konyakot rendelt és így szólt:

— Bokárom! Egy végtelenül fontos feladatot bízok rád!

— Rám? — kérdeztem megütközve.

— Igen. Téged találtak a legbecsületesebb és a legjobb turistavezetőnek. Csak ne szerénykedj, csak ne mentegétezz! Tehát: mikor jártál utoljára a Csillámon?

— Tavalyelőtt.

— Jó! ismered az utat?

— Igen. Hosszú út. Az isten se jár arra.

— De szép út. Mi?

— Szép, de hosszú.

— Mennyi időre van szükséged, hogy a csúcsig felérj?

— Másfél napra.

— És hol éjszakázol?

— A Vadas erdészlakban.

— Azt mondtad, szép az út, de kimerítő?

— Igen, különösen az utolsó útszakasz nehéz.

— Nagyszerű! Pincér, húzza csak szét a függönyt azon az ablakon!

És elénk tárult a gyönyörű kéken játszó Csillám csúcs, magasan a város fölött. Ta'an ez a világ legszebb hegye. Úgy emelkedik az ég felé, szelíden és izgatón, mint valami leánymell. Néhol még hó fehérlik rajta.

— Bokár úr, pontosan tizenkettőkor útrakészen jelentkezél az Alpes előcsarnokában, ott akkorra egybegyűl az a hattagú csoport, amelyet felvezetsz a Csillámra. Megértetted?

— Igen — válaszoltam emelkedő kedéllyel.

— Várj csak... egy hattagú csoportot vezetsz a Csillámra, és pont másfél nap alatt érkezel meg a csúcsra. Figyelj! Nagyon fontos, hogy az alatt az idő alatt fölérjetelek. Ne kérdezz senkitől semmit! Megjegyzem, elég unalmas út lesz, de mindenképpen, fő! kell érnetek másfél nap alatt. Tehát: szombaton délben a csúcson lesztek.

— Igen.

— Várj csak Szeretném még megjegyezni, hogy hihetőleg nem élsz vissza bizalmammal és komolyan veszed, amit mondok. Az egész Alpes jövője et'ól az úttól függ. Mel'esleg: sok vízszás dolog fog történni az úton, de ha

visszajöttél, hiába beszélnél róla bárkinek is, senki sem hisz majd szavaidnak Ezért jobb lesz, ha meg se próbálkozol fecsegni visszatérted után. Ez az út szép összeget hoz a te konyhádra is, ha sikeresen végzed a feladatod... Pincér! Még két dupla orientet!... Tudod mit? Segíts engem oda ahhoz az asztalhoz. Biztosabban ül az ember alacsonyabb széken. Nem?

— Igen — mondtam —, az alacsonyabb széken kellemesebben ül az ember.

— És biztosabban is... Hehehe... — kacagott fel főnököm.

Valami különös boldogság öntött el. Szerettem vo'na megölelni ezt az embert, aki itt ült mellettem, aki megbízott bennem és aki az egész Alpes sorsát kezéimbe adta. Titkon kabátom belső zsebébe nyúltam, hogy felmérjem pillanatnyi anyagi helyzetem Aztán:

— Kedves főnököm, engedje meg, hogy most én vendégeljem meg egy dupla konyakkal. — És megvendégeltem. Aztán a főnököm megkért, hogy hagyjam magára. Alig értem az ajtóig, visszahívtott.

— Írja csak: 140599. Hívja fel ezt a számot és mondja meg, hogy délután egy órakor jöjjenek el értem ide. Előbb semmiesetre se! No igen, a feleségemet kérje meg, hogy ne idegeskedjen. Hehehe... — Ezzel intett, hogy hagyjam magára.

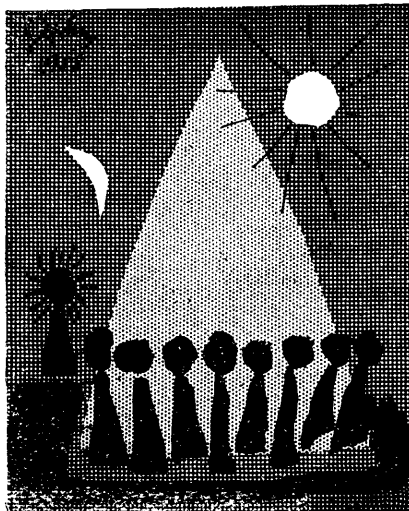
Az utca, a város, a környező hegyvonulatok délelőtti fényárban úsztak. Első dolgom az volt, hogy főnököm lakására telefonáljak. Utána hazaballagtam. Atöltöz'em, háztársákomba becsomagoltam minden szükséges dolgot. Aztán dudorászva a Hárs kávéház kert-helyisége felé vettem az utam. (O'thon magamhoz vettem összes megtakarított pénzem) Tíz óra volt Tehát ebédhez még túl korai az idő, viszont reggelizni már nem érdemes.

— Pincér! Orient-konyakot kérek.

— Csak Napóleonunk van. Eredeti francia konyak...

— Kár — sóhajtottam fel —, a főnököm csak az Orientet szereti.

Tehát konyakoztam tizenegyig. Az idő gyorsan telt. Tizenegykor om'ettett kértem előételnek. Aztán egy negyed óra múlva ragulevest. Utána bifszteket, aztán krémespalacsintát, és háromnegyed tizenkettőkor egy palack pezsgőt hozott a pincér asztalomra. Életemben akkor ittam először pezsgőt. Tíz perc alatt e'fogyasztottam és fizettem. Hatalmas ebéd, hatalmas ár! De az öröm mindennél nagyobb volt bennem.

Sáfrány Imre illusztrációja

Megkondultak a harangok, amikor belép'em az Alpés előcsarnokába. Öten várakoztak némán.

— Valaki hiányzik? — kérdeztem kedélyes, meleg, vidám hangon.

— Igen. Még egy.

— Nem baj. Megvárjuk. — Közben folytattam valami ismert melódia dúdolását. S valóban: az illető alig tíz perc múlva megérkezett. Elindultunk a Csillám felé vezető úton. Hangulatom most volt csúcspontján Daloltam, ugrottam, táncoltam, vicceket meséltem...

A hattagú csoport konokul hallgatott. Jó párszor indítványoztam, hogy térjünk be valamelyik büfébe, de mindig megütközve néztek rám és folytattuk utunkat. A délután elég meleg volt.

Ezer és ezer hülye tervet eszeltem ki, amilyeneknek csak részeg ember örvendhet igazán. Például, sokáig az járt az eszemben, hogy három nap múlva, azaz visszatértem után, ünnepséget rendezek főnököm tiszteletére. Kollégáimtól szedek össze pénzt az ünnepségre, mert ilyen kiváló embert mindenképp ünnepelni kell.

Az út még nem volt meredek. Komótosan ballagtunk a virággal, páfránnyal szegélyezett ösvényen. A társaság hallgatott. Némán, sötéten követett a délutáni káprázatban.

Igen, a főnököm kiváló emberismerő — fontolgattam tovább a dolgot, és akkor nem sajnáltam volna, ha erre

az ünnepségre, erre az esetleges ünnepségre rámegy utolsók ingem is. (Ma már másként gondolkodom. Hogy miért? Arról majd később)

Már kiértünk a városból, és utunk lassan a Csillám lankáira emelkedett Dombok vonulata jelezte, hogy lassan komolyabb és nehezebb szakaszok döcögnek elénk. Már ez a vidék sejtette, hogy hamarosan nem mindennapi látványban lesz részünk. Gyönyörű gondozott virágágyások kísérték a keskeny, de kövezett utat. Csupa szín, csupa illat, csupa izzig-vérig nyár töltötte ki ezt a kellemes júliusi délutánt. Jóllehet a kellemes mámor segített hozzá, hogy ilyen bensőségesen érezzem és minden cseppjükben élvezsem ezeket a késő délutáni perceket, de ami nem sokkal azután történt, valóban nem emlegetésre méltó és ha alaposabban szemügyre vesszük, bizony mindenképp az előbb említettek merő ellenkezőjét látjuk, s a szép és a gyönyörű — groteszk értelmet kap. S hogy mégis külön tudtam választani a két élményt és annyira elszigetelni őket egymástól magamban, hogy az egyiknek felidézésekor egy kicsit sem érezhető a másiknak esetleges hatása — ezt a tényt eddig nem sikerült teljes egészében megmagyaráznom.

Az első élményt már (úgy-ahogy) elmondtam: felértünk a Csillám első vonulataira s a gyönyörű napsütés és a természetnek magasztosabb értelemben vett felemelő és átszellemítő közvetlensége annyira áthatott, hogy szinte repültem és sziporkáztam a boldogságtól és jóságtól. Hiszem, hogy életemben akkor voltam a legjobb és a legőszintébb. Annyi mindent el szerettem volna mondani azoknak a velem haladó, magukbaroskadó, sötét embereknek... Szerettem volna elmondani — magam sem tudom, miért épp ezt —, hogy annyszor csalódom az emberekben csupán azért, mert kategóriákat, mércéket állítunk fel és nem vesszük figyelembe az emberi életek, lelkiületek, megnyilatkozások tarkaságát. Szerettem volna valamit mondani arról is, hogy az élet nagyon szép, csak tudni kell bárni vele. Habár meglehetősen profánul hangzik, talán így fejezhetném ki ezt legjobban: élve kell élni. Aztán a harcról is akartam szólni, arról a harcról, mely a tökéletességért, szépségért és kimértességért dúl. Sok mindent akartam mondani, de ők konokul hallgattak és sötét pillantásaikban valami mély, előre elfogadott vereség rostokolt. Félttem, hogy kedves, dédelgetett és

oly fiatal kártyavár-okoskodásaimat hamar megdöntének ezek a sötét tekintetek és ezért inkább hallgattam. Kártyavár-okoskodásnak neveztem azért, mert életem első és egyetlen ilyenfajta elmefuttatása volt ez. Tudat alatt éreztem, hogy homokra épített dolog, amit tesztek, de valami belső láztól fűtve nem akartam felhagyni vele.

Egyszer valami mellékútról egy közélettermetű, sánta ember csatlakozott hozzánk. Ez a mozzanat készítetett arra, hogy útítársaimat alaposabban szemügyre vegyem. A mámor már régebben alábbhagyott, és így sikerült tőlem telhetőleg tökéletes képet alkotni róluk.

Mellettem az a férfi ballagott, aki késve érkezett az induláskor. Ötvenen felüli, magas homlokú, kissé bandzsalsal, simára borotvált értelmiségi volt. Bandzsalsága valami militarista vonást kölcsönzött külsejének. Acélkék szeme szinte kaszabolt. Mégis... mégis ott érzett az az előbb említett közös vonás a végleges, a nagy vereség sötét, meghunyászkodó végzetvárása. (Mivel útítársaim nevét sohasem tudtam meg, itt saját magam kereszteltem őket különböző vonásaik alapján. Az előbb említett embert Bandzsalsal néven szerepeltetem a továbbiakban — nem kis sikerrel.)

Mögöttünk két agg bácsika totyogott. Az egyik vadászöltönyben, a másik esernyővel a kezében. A puffatag, kövér, petyhüdt arcú kopasz Vadász nagyhivatalnokra, megrögzött bürokratára emlékeztetett. Jobb kezét állandóan könyébe hajlítva a derekán hordta. Hátizsákjából egy kis katonaásó rövid nyele kandikált ki. Mellette az Esernyős szöges el'entétként pipaszár lábakon kocogott. Ideges, epés, vékony, hetven felé járó tanár kinézésű, hosszú csontos ujjú és karvaly orrú köhécselő bácsika. Ez volt az Esernyős.

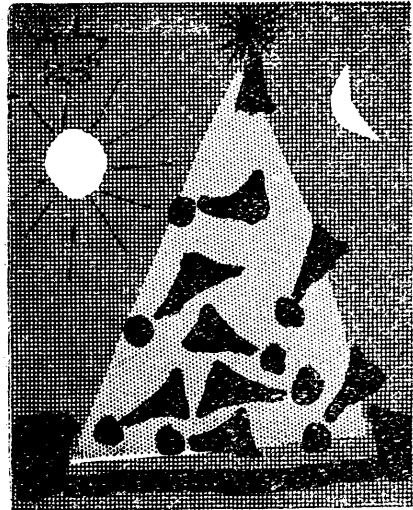
Valamivel hátrább egy franciasapkás középkorú hölgy és egy húsz év körüli telt idomú fiatal szőke lány haladt. A néni kefe fehér franciasapkás kerek feje a fájdalom és a családi gondok hú képe volt. Annyi háziasszonyos vonást ritkán lát az ember egy arcon. A fiatal szőke lányt felismertem: sanzonénekesnő, félre sikerült operadívaként ismerté szűkebb környezete. Az újságok sűrűn közölték arcképét. A rádió- és a televízióközönség meglehetősen felmagasztalta. Jómagam is számtalanszor hallottam róla, de csak félfüllel. Azt beszélték egy időben, hogy a diva sem mentes a sorstársaira jellemző botrányoktól. Tehát mindenképp jól startolt. Igazi csillag módjára. Egyelőre nem érdekelt

különösképp. Nevét tudom, de az egyesség megőrzése végett Dívaként esik majd szó róla.

Leghátul egy szikár, magas férfi ballagott a sánta Újonccal. Ösztövére teste fáradtan imbolygott a csoport után. Ő hatott a legsajnál'atraméltóbban: mint valami botcsinálta gonosztevő, aki mindent bevall, mindent magára vállal, nincs ereje már magát megváltani. Az életkedv szikrája is hiányzik külső vonásain. Igaz, útközben ezt a látszatot alaposan megcáfolta. Ösztövére névvel illetem. Mellette az Újonc — valószínűleg ismerőse — állandóan beszélt, duruzsolt. Hogy mit, nem értettem.

Így némán, valami nagy vereség tudatában, haladt csoportunk a Csillám felé. Utunk a vonulatok gerincén haladt és a város látképe szinte pár méternyire a lábunktól hatalmas makétaként terült el a'attunk. Az út egyre meredekebben emelkedett. A virágágyásokat buja páfrányok és csenevész fenyők váltották fel. Ház vagy kunyhó sehol. Két évvel ezelőtt voltam utoljára a Csillámon, azóta mintha semmi sem változott volna erre. Akkor is épp július közepe táján bíztak rám egy — ennél jóval népesebb és vidámabb — csoportot. Akkor is a Vadas erdészlakban éjszakáztunk. Igen, igen. Két év óta mintha semmi sem változott volna. K-ba értünk. Régi erőd, roskadozó várfalak. Öreg, mohás falak... Rajtam kívül most senki sem figyelt fel erre a történelmi nevezetességű helyre. Történe-

Sáfrány Imre szövegrajza

lem... Senkit sem érdekel itt már a történelem a múlt Mindenki apatikus. Csak baktatnak utánam egyenletes ütemben. sem a természet, sem a történelem nem érdekli őket.

Néha sírás környékezett. Átkozottul nehezemre esett ez a hallgatás, ez a nagy némaság, amelyet szinte magam után vonsoztam. Hiába szóltam bárkihez is, a válasz: egyforma csodálkozó, kissé szemrehányó némaság.

Kezdtém beletörődni. S akkor az Esernyős felbukott. Meghalt. A Vadász állapította meg nagy örvendéssel: Meghalt! Meghalt!

Legnagyobb csodálkozásomra a társaság hangulata pillanatról pillanatra változott: apatikusból vidám, hangoskodó kurjongásba. A Diva is kiengedte kissé fátyolos, de kedves, megkapó hangját, hogy csak úgy zengett belé a közeli tölgyerdő. A Vadász jódlizva kicsiket kacagva, előkapta hátizsákjából a gondosan őrzött katonasíkskát és a kezembe nyomta.

Szinte csorgott a vidámság, miközben az Esernyöst behelhuppantottuk az általam kiásott — igaz, nem túl mély — árokba.

Megzavarodtam. Szinte reszkettem az izgalomtól és a belső vívódások okozta erős lázól.

Továbbmentünk. Most meg majdnem én jutottam abba a lelkiállapotba, amelyben negyed órával ezelőtt útitársaim hánykolódtak. Nem jött szó a számra. Nem tudtam, honnan kezdjem az egészet szemlélni.

Bandzsál ott ugrabugrált mellettem és valami katonaindulót dúdolt. Egyszer csak oly hangosan, hogy az egész társaság hallhatta, ezt kérdezte tőlem:

— Mondja meg, kedves útvezető úr, mi mindent ivott össze, mielőtt elindultunk? Ne szőgyellje magát. Vajlja be egész nyugodtan Ne féljen, vagyis közülünk bárki is följelentné tisztelt gazdájánál...

Erre olyan hatalmas röhej keletkezett, hogy a franciasapkás hölgy elterült az útmenti pázsiton és hempergett, krákokott. A leghátulsó, az Öszövé nagyokat ugrott, mint egy bakkecske, és mély hangja csak úgy döngött nevetésben. S hogy nyomatékosabban jelét adja feltornyosult kedélyének, jó párszor ülepen rúgta az előtte cincogó sánta Újoncot. A Diva egész hangkincsét megcsillogtatta. Majd öt percig tartott az egetverő röhej. Akkor a Vadász, szintén olyan hangosan, mint előbb annak a számomra érthetetlen viccnek a szerzője, ezeket mondta:

— De kedves kolléga! Engedje meg, hogy helyesbítsem előbbi pazar mondókáját: ahelyett hogy „ne féljen, hogy közülünk bárki is följelentné tisztelt gazdájánál”, ezt mondanám: ne féljen, hogy közülünk bárki is följelenthetné tisztelt gazdájánál. Némák leszünk, mint a halak.

Erre megint ötperces egetverő kacajverseny következett.

Szédelegtem. Fél órával ezelőtt... ó, fél órával ezelőtt...

Minden tótágast állt bennem.

Zavartan kértem útitársaimat — amikor a kedélyek egy kissé lecsillapodtak —, hogy folytassuk utunkat. Mert így is alaposan rákenteledik.

— Tudja... kedves útvezető úr, van ebben az életben valami törvényenkívüli, de rettentően nagy és mindenki által elismert szabály. Következetesség. Azaz érdemek szerinti díjazás. Csak érdemek szerinti díjazás. Nohát, így áll a bál magával is. Az út végén rájön, mennyire igazam volt ebben. Hány éves? Huszonhárom?

— Huszonhat.

— Nagyszerű! Ezek szerint a maga, kitüntetése nagyobb és szencziósabb lesz, mint bárkié lehetne. Huszonhat éves korára ilyen tökéletes munkát végezni... — és mélézva félbeszakította mondatát.

— Nem értem!

— Figyeljen ide! Bárki vezethette volna ezt a csoportot?

— Azt hiszem.

— Én viszont azt hiszem, hogy maga téved. Még egy szót, de őszintén: Mi a véleménye az üz'etemberekről?

— Nagyon tetszenek.

— Na most elég ebből. Megkérném még valamire. Velünk ne is próbálkozzon értelmesen beszélgetni!

Valami borzasztó félelem vett raitam erőt. Ez az ember belerántott valamibe, amiről fogalmam sincs. Vagy lehet, hogy más rántott bele. De miért? Miről akart bizonyosságot szerezni az illető? Borzasztó! Akkor olyanféle félelem vett rajtam erőt, hogy ezek örültek.

Lehetetlen!

Nagyon fáradtnak éreztem magam. Pihenésre volt szükségem. Szerettem volna nem gondolni semmit. Nem ment. Holtfáradtan értünk a Vadásba. Megvacsoráztunk. A társaság még borozgatótt egy ideig, aztán pihenni tért.

*

Másnap reggel én ébredtem elsőnek. Lefutottam a forráshoz és alaposan

mégmosakodtam. A nap még nem emelkedett fel a hegygerincig, és így elég hűvös volt. Alig végeztem el a reggeli tisztálkodást, amikor a forráshoz vezető csapáson feltűnt a Vadász és az Ősztövé. Vidám, pálinkás, korareggeli hangulatuk sűrű hangos kacagásban tört elő, megbontva a tölgyerdő réteges, párás csendjét. A Vadász magával hozta ásócskáját.

— Ásson egy gödröt... Valamivel nagyobb, mint a tegnapi! — mondta harsogva az Ősztövé és gyorsan folytatott valami félbeszakított adomát.

Ástam egy gödröt.

A franciasapkás néni ke teste került bele. Alighanem a reggeli órákban patkolt el, mert még nem volt megmeredve a teste. Folytattuk utunkat. A legmeredekebb szakasz következett.

Kezdett kiviláglani előttem, hogy miről van szó. Sok dolgot persze a mai napig is titokban maradt előttem.

A tölgyerdőt gyantaszagú, gyönyörű fenyves váltotta fel. Odszegődtem a Díva mellé.

— Maga? — kérdeztem nagyokat fújva. — Magának nem kellett volna ez alkalommal feljönni, Valószínűleg nem tartozik ehhez a csoporthoz.

Rámnézett és kacagott.

— Dehogynem! Én is közéjük tartozom. Még csak én tartozom igazán közéjük. — Közben kigombolta selyemingét.

— Azt hiszem, szívgörcsöt kapott az a két megboldogult — fűztem tovább. — Igen, mindnyájunkra az vár.

— Erdekes. Milyen fiatal maga és...

— Igen... azonkívül másállapotban vagyok — mondta egész közönségesen a Díva.

— Ó, akkor magának még nehezebb a gyaloglás.

— Igen, valamivel nehezebb, mint maguknak.

— Nagyon elkeseredhetett, hogy rászánta magát erre.

— Nagyon... nagyon-nagyon — válaszolt a Díva.

— Pedig...

— Tudja mit? Hagyjon fel minden agitálással. Mert ha közülünk bárki is életben marad és visszatér, akkor a maga vállalata tönkremegy, azonkívül ön állás nélkül marad.

— Nem értem! — dadogtam megütközve.

— Ideje végre, hogy megtudja az egész játék mibenlétét. Kedves főnöke mindegyikunktől nagy összeget kapott azért, hogy a maga vezetésével eljövünk erre az útra és nem térünk vissza,

azaz nem térhetünk vissza. Mindannyian a Curie szívviszatanatóriumból szöktünk meg és az egyetlen dolog, amire várunk, a halál Értsen meg! Nem akarunk fehér kórházi ágyban dögledezni. Azonkívül a krematórium sem valami romantikus vég. Értsen meg! Szép, gyönyörű szép halált akarunk! Fenyvesek közt, páfrányok közt, vadvirágok közt, madáracsicsérgés közepette. S ezt az utat a maga főnöke ajánlotta fel. Egy kicsit hitetlenkedve indultunk el az útra, sőt, egyáltalán nem hittünk benne, míg X. úr fel nem bukkant. (Itt valószínűleg az Esernyőse gondolt.)

— De ha élve marad valaki? — kérdeztem.

— Aki élve visszatér, az törvény elé viszi a dolgot és akkor lőt'ek a kedves főnökének és a maga állásának is.

— És ha én adnám törvénykézre a dolgot?

— Már késő. Legyen olyan szíves, és ha visszatér, olvassa el a mai napilapokat. Valószínűleg meg fog lepődni. Ugyanis bolonddá nyilvánították. Csaknem közveszélyesnek — mondta elég monoton hangon a Díva.

— És mi lesz most velem?

— Továbbra is dolgozik majd. Nagyobb fizetése lesz, és nem kell idegeneket kalauzolni a városban és a környéken, hanem az irodában ül s élvezi a sorsát. Mindenesetre hallgatnia kell.

— És magukat nem keresi senki? — kérdeztem megütközve.

— Nem! Minket senki sem vár többé. Miránk senki sem vár többé.

Szédelegve előbbre mentem. Szerettem volna egy kicsit magamra maradni. Távol ezektől az élő halottaktól.

Igen. Alást kell foglalnom az előbb elhangzottakkal kapcsolatban. Hol kezdjem? Olyan kerek ez az egész dolog és olyan síkos, mint egy olajos labda. Hol keressek én itt kapaszkodót?

Üzlet! Ez az! Ezt kell elemeznem. Az üzletet. Hatalmas üzlet, generációcsere-üzlet. Ezért érdemem ez az út? Vajon én is az üzletemberek sorába tartozom majd? Megint eszembe ötlött: generációcsere-üzlet. De hisz ez lehetetlen! Itt van a Díva is, az én generációmól. És ő magában hordja a következőt. Mit gondoljak hát? Önön temetésem ez, vagy valami különös selejtezés? Itt nem lehet tiszta képet alkotni.

*

Bandzsál és Ősztövé játszik.

— Ott, annál a csonka fánál, látod, annál a csonka fánál!

— Nem! Attól tíz lépésre!
— Nem hiszem, fogadjunk egy pa-
lack pezgőben!
— Fogadjunk!
— De ha elveszted?

Erre nevettek. Azt találgatták ugyan-
is, melyikőjük hol dől ki a sorból, hol
költözik a másvilágra. Játsoztak, s a
pezgőt nem nyerte el senki. Aztán
megint kijelöltek egy célt és újból nem
nyert senki, mert a Vadász kapott szí-
véhez és zuhant a meredek útra.

Elástuk, úgy-ahogy. Errefelé már
nem volt sok föld. Sírját körülraktuk
kövekkel.

A háborzongató játék folytatódott.

Akkor terelődött tekintetem a sántá-
ra. Ott ugrabugrált Ösztövért mellett,
aki a legvidámabb volt a társaságban.
Számítlan izléstelen, sőt visszataszító
tréfát eszelt ki a sánta Újonc szá-
mlájára. Néha szinte megesett a szívem
a szerencsétlenségem.

Bevártam a Dívát.

— Ki ez a sánta? — kérdeztem egész
halkan.

— Ez volt X. úr (és Ösztövértre mu-
tatott) alantasa. Ő nem beteg csak éppen
szórakoztatni akarja főnökét ezen az
utolsó úton. Mindig ilyen udvari bolond
szerepét töltötte be főnöke egész csa-
ládja körül.

— Maga igen tájékozott — vetettem
oda kissé csipősen.

— Higgye el, a feleségeket illetőleg
kevésbé vagyok tájékozott — kacagott
fel egész hangkincsével a Díva.

— Mindenesetre nagyon érdekel: mi
készítette magát, hogy velünk jöjjön.

— Nem találok semmiben érdekeset.
Úgy érzem, fölösleges tovább élnem —
mondta unottan a Díva.

— Maga csak az érdekességnek élt?

— Nézze csak a naiv embert! Hát
nem mindnyájan ezért élünk?

— Mi az, hogy mindnyájan?

— Mi! Fiatalok! Maga és én, mind-
nyájan, az elveszett generáció! Csak az
érdekesért, az izgalmasért és az eredetiért!

— A maga számára nincs már ezek-
ből több? — kérdeztem ironikusan.

— Nincs! Mindent láttam, mindent
ismerek és minden hasonlít már vala-
mi előbbire. Úgy érzem, mindent át-
éltem, amit egy ember az életben át-
élhet.

— Értem. Képném, azért ne általá-
nosítson!

— Én viszont magát arra kérem, ne
agitáljon! Ne próbáljon lebeszélni! Meg
akarok halni. Érti?

— Ne higgye, hogy ezekután szándé-
komban lenne bárkit is lebeszélni. El-
végre vállalatom jövőjéről van szó.
Sőt mi több: örülök, hogy egyszerű
tettre szánták magukat.

— Ha nem ezen az úton volnánk, ak-
kor szemtelen fráternek nevezném.
Így csupán kedves és figyelmes fiatal-
ember... — mondta átszellemült arccal
a Díva.

Ösztövérből kifogyott a szusz. Lezu-
hant az útra. Ordította, szitkozódott,
de a halál sehogyan sem akart a színté-
rre lépni. Valószínűleg valami más
szervi zavarból eredő kimerültség volt,
a szíve még bírta. Elkezdte ócsárolni
az orvosokat. Éppúgy, mint egy tehetet-
len gyerek.

— Élni! Élni! Élni! Élni! akarok! —
Ordította teli tüdővel. A Díva egy ideig
nézte, aztán bocsánatot és papírost kért,
s eltűnt a fenyves sűrűjében.

Az Ösztövért valami pánik fogta el.
Sánta udvari bolondját meg akarta ölni.
Könyörgött neki: hajoljon le hozzá,
hogy átmarkolhassa a torkát. A meg-
rémült kis emberke már-már lehajolt
gazdája fölé, amikor ketten megragad-
tuk.

— Vezetni kellene — mondtam
Bandzsálnak. És egyre az idő járt az
eszemben. Hisz minden perc drága.

— Hagyjuk itt — mondta a Bandzsal.
— Úgyse sokáig bírja. Majd ha maga
visszafelé jön, elássa. Addig nem bü-
dösödik meg.

A Díva visszatért, az Újonc pedig
eszeveszette rohant, sántikálva a kö-
ves úton visszafelé. Nagyokat kurjan-
tott, úgy tűnt, ő a világ legboldogabb
embere.

Mentünk tovább. Már rég elhagytuk
a fenyvest, és csak a kopár sziklák me-
redeztek a meleg délutáni napsütésbe,
amikor végre Bandzsal is meghalt. Egy-
szer csak elfehéredett és hanyatt zu-
hant. Egy csöpp lelkiismeretfurdalást
sem éreztem már. Magam sem tudom,
miért. Valami hatalmas ürességet érez-
tem a hátam mögött, mellettem és min-
denfelé körülöttem. Az az érzés vett
rajtam erőt, hogy az út sehova se ve-
zet, semerre sem haladunk. Bele is
nyugodtam volna mindenbe, ha mellet-
tem nem trillázik a Díva. Egyszerre
borzasztó félelem fogott el. Emberfe-
letti borzasztó félelem hánytorgatott.
Borzasztó egyedülhét Egy utálatos, min-
den szavában és mozdulatában rom-
lott, beteg egyén társaságában még ki-
bírhatatlanabb lett a helyzet. És ő volt
az egyetlen útitársam ezen a számom-
ra is végzetesnek látszó úton.

Az éjszaka rohamosan közeledett. Vártam a pillanatot, amikor ez az egyetlen útitárs is felbukik mellettem. Már nem is a vállalat, hanem saját magam kívántam ezt. A csúcsra is nem a vállalat, nem a főnököm, hanem a félelem kergetett. A végzetes vereségtől menekültem, amelynek gyanútlanul társaságába keveredtem és amely lépésről lépésre követett. A Díva csak dalolgatott és szaporán követett. Felértünk a csúcsra. Néhol még hó lapult a néma sziklatövekben. Leültem. Az út ezután visszafelé vezet. Vissza. Ugyanaz az út, ugyanaz az erdő, ugyanaz a világ! Visszafelé.

Díva dalolgatott.

— Megérkeztünk? — kérdezte egy csepp meglepetéssel.

— Igen.

— És most?

— Most minden visszapereg előttünk, mint a filmszalag, ha visszafelé fut.

— Csodálatos. Ilyen gyáva emberre még nem akadtam — mondta halkán a Díva. — A kötelességet sem végzi. Ha alapos ember lenne, akkor most végezne velem. — Hosszan mélázott és kitérte karjait. — Megyünk? — kérdezte nagysokára. — Megyünk? — kérdezte megint egész messziről, a völgyből.

— Megyünk? — zuhogták a sziklák. Aztán, mint valami hatalmas hordóból hangzott Díva kicsit unott, fátyolos, kellemes hangja.

Valamelyikünk meghalt.

